

Apărarea consolidată. Considerații privind implementarea la nivel național a conceptului de rezistență

Comprehensive Defence. Considerations Regarding the National Implementation of the Resistance Concept

Locotenent-colonel Cezar-Vasile SOPON*

*Ministerul Apărării Naționale, București, România
e-mail: cvsopon@mapn.ro

Abstract

În contextul deteriorării mediului de securitate de pe flancul estic al NATO, multe state europene au intensificat procesul de dezvoltare a unor mecanisme de apărare adiționale celor diplomatice și militare consacrate, care să asigure descurajarea adversarilor și contracararea atât a amenințărilor convenționale, cât și a celor din sfera hibridă. Unul dintre aceste instrumente îl constituie integrarea întregii societăți în efortul național și aliat de apărare. Preluarea și implementarea de către statele din zona Mării Negre a conceptelor moderne asociate apărării consolidate, rezilienței și rezistenței constituie însă un proces complex și necesită o adaptare majoră la specificul național, la natura amenințărilor și la lecțiile identificate în conflictele curente sau recente. Articolul de față își propune să exploreze posibilitățile de implementare la nivelul României a conceptului de componentă de apărare asimetrică, ca parte esențială a apărării consolidate.

In the context of the deterioration of the security environment on NATO's eastern flank, many European states have intensified the development of additional defence mechanisms alongside traditional diplomatic and military instruments, aimed at deterring adversaries and countering both conventional and hybrid threats. One such mechanism involves integrating the whole of society into the national and allied defence effort. However, the adoption and implementation by Black Sea states of modern concepts associated with Comprehensive Defence, resilience, and resistance represent a complex process requiring substantial adaptation to national specificities, the nature of the threats, and lessons identified in ongoing or recent conflicts. This article examines the possibilities for implementing at the national level in Romania an Asymmetric Defence Component as an essential element of Comprehensive Defence.

Cuvinte-cheie:

societate; apărare consolidată; componentă asimetrică; descurajare; reziliență; rezistență.

Keywords:

Society; Comprehensive Defence; Asymmetric Component; Deterrence; Resilience; Resistance.

Info articol

Primit: 13 februarie 2026; Evaluat: 25 februarie 2026; Acceptat: 16 martie 2026; Disponibil online: 8 aprilie 2026

Citare: Sopon, C.V. 2026. „Apărarea consolidată. Considerații privind implementarea la nivel național a conceptului de rezistență”
Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 15(1): 120-137. <https://doi.org/10.53477/2065-8281-26-08>

© Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”

Articol cu acces deschis distribuit în conformitate cu termenii și condițiile licenței Creative Commons Attribution (CC BY-NC-SA)

Dinamismul, asimetria și imprevizibilitatea constituie caracteristici frecvent asociate mediului contemporan de securitate, acestea fiind adesea corelate cu manifestarea amenințărilor hibride și cu rolul tot mai important al actorilor nonstatali și al populației civile în desfășurarea conflictelor moderne (Kilcullen 2010, 34-36). Exemple relevante pot fi observate în dezvoltarea structurilor de apărare teritorială în statele baltice, unde participarea societății civile contribuie la consolidarea rezilienței și capacității de apărare națională. De asemenea, conflictele contemporane, precum cel din Ucraina, evidențiază rolul esențial al rezilienței societale și al mobilizării populației în sprijinirea capacității statelor de a rezista agresiunilor externe (Mälksoo 2024, 12).

Privind lucrurile dintr-o perspectivă istorică, implicarea societății în probleme de securitate și apărare a constituit de multe ori un factor important atât în descurajarea intențiilor ostile, cât și în asigurarea unui răspuns adecvat în situații de conflict. De-a lungul timpului, organizații de dimensiuni reduse, formate din membri ai societății cu pregătire militară limitată și cu dotare modestă, au reușit, prin exploatarea avantajelor oferite de cunoașterea mediului și de sprijinul populației, să creeze dezechilibre semnificative în raportul de forțe și să afecteze componenta morală a puterii de luptă a adversarilor (Kilcullen 2010, 38-40; Szenes 2024, 5).

Motivația alegerii temei o constituie nevoia aprofundării studiului posibilităților de extindere a capabilităților naționale de apărare prin integrarea întregii societăți în efortul național de apărare, mai ales că, în ultimii ani, NATO a acordat o importanță tot mai mare consolidării rezilienței societale, considerată un element esențial al apărării colective și al capacității statelor de a face față crizelor și conflictelor contemporane (NATO 2024). Lucrarea de față reprezintă un demers analitic structurat, bazat pe un raționament predominant inductiv, prin care sunt analizate modelele teoretice existente privind apărarea consolidată și rezistența și sunt evaluate posibilitățile de adaptare a acestora la nivel național. Dacă, în primele două capitole, sunt abordate din punct de vedere teoretic caracteristicile principalelor modele și concepte asociate apărării consolidate și rezistenței, în cel de-al treilea se încearcă studierea modului în care modelele teoretice anterior detaliate pot fi adaptate și implementate la nivelul României.

Având în vedere specificul acestor instrumente, asociate domeniului securității și apărării, literatura de specialitate disponibilă în surse deschise este relativ limitată și include, în principal, informații formulate cu un grad mare de generalitate. În acest context, analiza realizată în cadrul lucrării se bazează, în principal, pe documente doctrinare și pe studii de specialitate neclasificate, relevante pentru domeniul securității și apărării.

1. Apărarea consolidată

În literatura recentă, reziliența unei națiuni este analizată ca un element central al securității naționale, fiind asociată atât cu capacitatea instituțiilor de a funcționa în situații de criză, cât și cu mobilizarea resurselor societății în sprijinul apărării (Szenes 2024; OECD 2024). Unul dintre conceptele cele mai vehiculate la nivelul

NATO, atunci când vine vorba despre implicarea societății civile, într-un mod activ, în realizarea obiectivelor naționale de securitate, este „apărarea consolidată” (în limba engleză *Comprehensive Defence* – CD). Conceptul are la bază Articolul 3 al tratatului, care stipulează că, pe lângă nevoia de apărare colectivă a Alianței, sunt deosebit de importante și menținerea, și dezvoltarea capacității naționale individuale de apărare a fiecărui stat membru în parte. La nivelul unor state europene, precum Suedia sau Finlanda, implicarea întregii societăți în efortul național de apărare este conceptualizată prin modele de tip ”Total Defence”, care presupun integrarea resurselor civile, economice și militare pentru susținerea apărării naționale (Wither 2020, 63). Aceste modele sunt asociate în literatura recentă cu dezvoltarea unei culturi de securitate la nivelul societății și cu creșterea gradului de implicare a actorilor civili în sprijinirea apărării naționale (Wrange 2024, 6).

Pentru a sprijini efortul membrilor de dezvoltare a unei capacități naționale de apărare, ancorată în realitățile mediului actual de securitate, la nivel aliat au fost elaborate o serie de documente (fără caracter obligatoriu) care prezintă posibilitățile și modalitățile prin care societatea poate fi integrată în efortul național de apărare. Cele mai relevante documente în acest sens sunt *Resistance Operating Concept* – ROC (Fiala 2020) și *Comprehensive Defence Handbook* – CDH (NATO Special Operations Headquarters 2020).

Din perspectivă teoretică, conceptul CD este definit ca „strategie guvernamentală oficială care presupune protejarea intereselor naționale împotriva unor potențiale amenințări prin implicarea întregii societăți” (NATO Special Operations Headquarters 2020, 15). O astfel de abordare este gândită să fie utilă atât împotriva amenințărilor generate de actorii statali, cât și împotriva celor care au la bază actori nonstatali, fenomene naturale sau accidente majore. Nivelurile/straturile apărării consolidate sunt evidențiate în Figura 1.

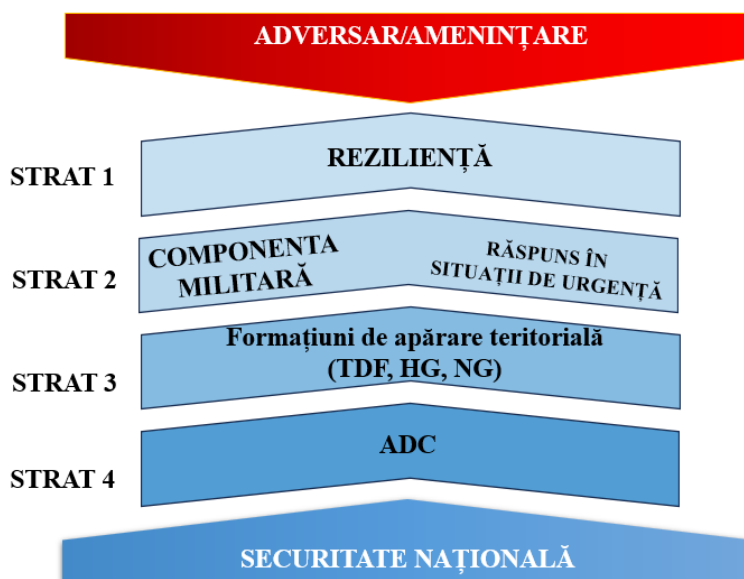

Figura 1 Reprezentare grafică a straturilor apărării colective
Sursa: realizare proprie pe baza NATO Special Operations Headquarters 2020, pp. 33-34.

Constatăm astfel că stratul al doilea al CD reprezintă răspunsul tradițional, asigurat prin intermediul structurilor special destinate ale statului: forțele armate (inclusiv rezerviștii), structurile ministerului de interne (poliție, jandarmerie, situații de urgență, poliție de frontieră etc.), serviciile de informații, structurile specializate în apărare cibernetică etc. Ținând cont că accentul în prezenta lucrare este pus pe componenta de apărare asimetrică (în limba engleză *Asymmetric Defence Component – ADC*), stratul al doilea va fi tratat doar din perspectiva legăturilor și implicațiilor asupra ADC.

Reziliența este elementul de temelie al apărării consolidate, asigurându-i consistență, flexibilitate și stabilitate. Aceasta este considerată un element esențial al securității naționale, reprezentând capacitatea societății de a menține funcționarea instituțiilor și de a sprijini efortul de apărare în situații de criză sau de conflict (*Szenes 2024, 5*). Conceptul este definit ca fiind „capacitatea societăților de a rezista, de a se adapta și de a se recupera în urma unor șocuri majore, inclusiv crize de securitate sau conflicte armate” (*OECD 2024*).

În literatura internațională de specialitate există mai multe concepte care pot fi asimilate stratului al treilea, cele mai răspândite fiind *gărzi naționale* (în limba engleză *Home Guard – HG sau National Guard – NG*) și *forțe teritoriale* (în limba engleză *Territorial Defence Forces – TDF*). Aceste concepte sunt asemănătoare, însă nu sunt identice, fiecare națiune având abordări diferite în ceea ce privește caracteristicile, organizarea și responsabilitățile acestor structuri. În general, conceptele enumerate mai sus se referă la grupuri de voluntari sau de rezerviști, organizate și coordonate de instituții ale statului, care contribuie la diferite aspecte ale securității naționale sau aliate (*NATO Special Operations Headquarters 2020, 17*).

La nivelul României, astfel de structuri au fost „*Gărzile de Apărare Patriotică*”, ce au funcționat pentru o perioadă scurtă de timp, începând cu septembrie 1944, și „*Gărzile Patriotice*”, înființate în 1968 (*Consiliul de Stat 1968*) ca răspuns la ocuparea de către Uniunea Sovietică a Republicii Socialiste Cehoslovace, care au funcționat până la Revoluția Română din 1989, inclusiv.

Pentru a evita corelarea structurilor de tipul HG, TDF, NG cu actualele eforturi ale României de a diversifica modalitățile de recrutare și de încadrare și, de asemenea, pentru a nu folosi corespondentul istoric consacrat în limba română pentru aceste concepte – „gărzi patriotice” –, care ar putea genera confuzii prin înțelegerea modelului istoric, pe parcursul acestei lucrări vom utiliza termenul generic, propus în scop analitic, de „*Elemente de Apărare Teritorială*” (EAT). Prin EAT înțelegem structuri de apărare teritorială din sfera HG, TDF, NG, organizate asemănător forțelor convenționale, care au rolul de a crește capacitatea națională de asigurare a unui răspuns în diferite situații. Indiferent de modelul de apărare teritorială adoptat, astfel de structuri pot îndeplini o varietate de responsabilități, inclusiv sprijinul autorităților civile, protejarea infrastructurii și a populației, participarea la gestionarea situațiilor de urgență și sprijinul operațiilor militare (*NATO Special Operations Headquarters 2020, 38*).

2. Componenta de apărare asimetrică

În definirea și înțelegerea corectă a ADC se poate pleca de la abordarea conceptului de rezistență, cu care, de cele mai multe ori, este echivalent.

Cuvântul „rezistență” are mai multe înțelesuri și, uneori, poate crea confuzii. Folosit generic, „rezistența” se referă la calitatea unui sistem de a rezista împotriva unui anumit factor (Dexonline 2026). Atunci când vorbim despre un context de securitate sau apărare, termenul „rezistență” reprezintă „*efortul întregii societăți, organizat și condus de un guvern legitim (a se înțelege conducere politică legitimă, constituită din autoritățile statului), potențial în exil, relocat sau «din umbră», care cuprinde atât activități violente, cât și nonviolente, pentru restabilirea independenței sau autonomiei pe teritoriul național ocupat parțial sau total de o forță de ocupație*” (Fiala 2020, 5). Un alt termen din această sferă este „rezistența națională”, care se diferențiază de „rezistență”, și este definită ca o capacitate bazată pe efortul preplanificat și preconflict de a asigura cadrul legal, de a dezvolta planuri și de a utiliza rezistența, în cazul unei agresiuni sau ocupații (Fiala 2020, xv-xvi). În anumite contexte, termenul „rezistență” poate desemna atât efortul organizat al societății de a se opune unei forțe de ocupație, cât și indivizii sau grupurile care participă la aceste acțiuni (Fiala 2020, 5).

Un alt concept din sfera termenului „rezistență” este „*mișcare de rezistență*”, care este, de regulă, asociată în literatura de specialitate cu opoziția unor grupuri organizate împotriva unei conduceri politice legitime, de cele mai multe ori, și care, de regulă, este sprijinită de entități statale care nu au legitimitate asupra teritoriilor respective, scopul fiind, în general, schimbarea conducerii politice legitime. Sintagma „*mișcarea de rezistență*” este mai degrabă asociată cu conceptul de „*război neconvențional*”, așa cum este definit în doctrina americană (U.S. Department of Defense 2024, II-9).

Pentru evitarea confuziilor și pentru evidențierea caracterului strict defensiv al CD, este introdus termenul ADC, care este definit ca acea componentă a apărării consolidate ce conferă națiunii abilitatea de a asigura, sub conducerea instituțiilor statului, rezistența întregii societăți împotriva unei forțe de ocupație, în vederea menținerii/restabilirii independenței și suveranității teritoriale (NATO Special Operations Headquarters 2020, 43). ADC reprezintă stratul al patrulea din cadrul CD, însă are un rol deosebit de important în realizarea primului strat, reziliența.

În literatura recentă de specialitate, organizarea rezistenței este analizată ca un sistem complex care include structuri clandestine, elemente de sprijin logistic și componente armate, capabile să desfășoare acțiuni împotriva unei forțe de ocupație (Barno and Bensahel 2023). ADC, asemenea mișcării de rezistență descrise în literatura de specialitate privind războiul neconvențional, își desfășoară activitatea pe teritoriul aflat sub controlul inamicului și folosește structuri și rețele care pot opera clandestin pentru a sprijini elementele rezistenței. În structura sa (Figura 2) sunt identificate patru componente interconectate (NATO Special Operations Headquarters 2020):

- *elementul subteran (Underground – UG)* – responsabil cu asigurarea leadershipului organizației; în literatura de specialitate această componentă

mai poate fi regăsită sub numele de „rețele clandestine”, fiind responsabil pentru coordonarea activităților și pentru menținerea comunicațiilor dintre diferitele componente ale rezistenței, asigurând coerența acțiunilor desfășurate împotriva forțelor de ocupație (Paul, Helmus și Glenn 2023, 22).

- *forța adaptată* (*Adapted Force – AdF*) – element acțional de răspuns;
- *elementul auxiliar* (*Auxiliary – AUX*) – asigură sprijinul elementelor ADC. Această componentă este regăsită în literatura de specialitate și sub numele de „rețele de sprijin” și are rol esențial în realizarea sprijinului logistic și de informații (Paul, Helmus și Glenn 2023, 25).
- *componenta publică* – reprezintă latura politică a ADC.

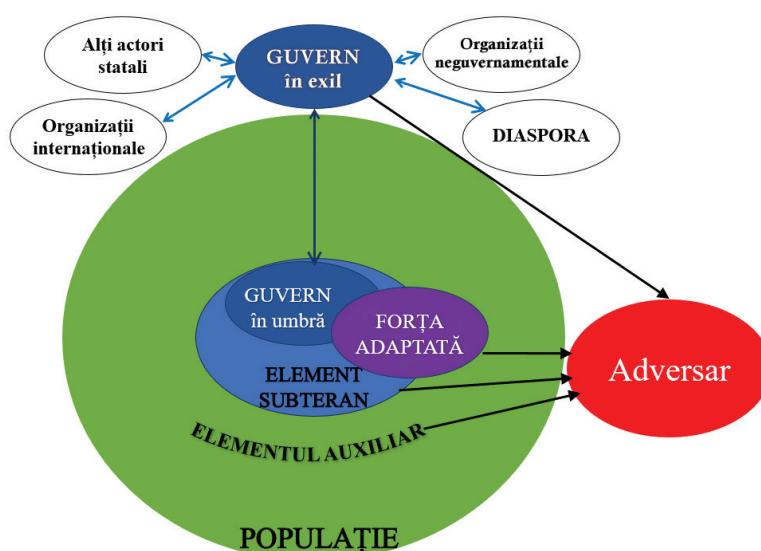

Figura 2 Structura ADC

Sursa: adaptare după NATO Special Operations Headquarters 2020, p. 43.

Ca metodologie de dezvoltare a capacităților ADC, pot fi utilizate funcțiile întrunite, care sprijină prioritizarea resurselor și integrarea elementelor componente ale organizației. În Figura 3 sunt reprezentate grafic responsabilitățile ADC, în raport cu funcțiile întrunite.

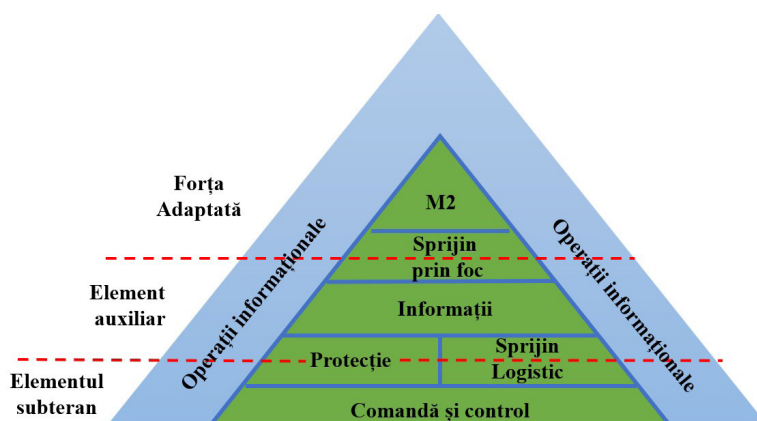

Figura 3 Funcțiile elementelor rezistenței

Sursa: adaptare după US SOCEUR 2022, 2.

Descrierea elementelor se poate rezuma la:

- *comanda și controlul (C2)* – include arhitectura de comandă și control (comandamente regionale și zonale, elemente de comandă subordonate), coordonarea interinstituțională și dezvoltarea capabilităților de management al informațiilor;
- *operațiile informaționale* – asigură realizarea efectelor nonletale;
- *protecția* – cuprinde capabilitățile care asigură securitatea acțiunilor, comunicațiilor, personalului și populației;
- *sprijinul logistic* – pe lângă sprijinul logistic propriu-zis, include și aspecte legate de personal, sprijin medical și sprijin financiar;
- *informațiile* – asigură înțelegerea mediului și este esențială pentru desfășurarea acțiunilor de rezistență. Include capabilitățile de contrainformații, de culegere, de analiză și de diseminare;
- *sprijinul de foc* – permite crearea efectelor letale și neletale asupra țintelor. Necesită atât existența unui proces de management al țintelor intern, cât și unul la nivel întrunit, mai ales pentru țintele care necesită și angajarea de capabilități externe;
- *mobilitate și manevră* – asigură libertatea de mișcare în zona de responsabilitate și avantajul pozițional necesar angajării elementelor inamice, în special de AdF.

Cele patru componente ale ADC se află într-o relație dinamică, influențată de factori atât interni, cât și externi. UG este responsabil, în principal, de conducerea și coordonarea activităților rezistenței, în timp ce AdF reprezintă elementul acțional care desfășoară operații împotriva forței de ocupație ([NATO Special Operations Headquarters 2020](#), 46).

În cazul României, guvernul „*asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice*” ([Guvernul României 2026](#)). În contextul CD, termenul „*government*” are, în esență, sensul de „*conducere politică legitimă*”, nu neapărat în mod strict puterea executivă a statului, și cuprinde autoritățile și instituțiile legitime ale statului cu rol decizional, reglementativ, reprezentativ sau executiv.

În cazul ocupării totale sau parțiale de către inamic a teritoriului național, locația de bază fiind compromisă, conducerea politică poate fi asigurată prin relocarea autorităților centrale într-o zonă neocupată, printr-o „*conducere politică în exil*” și/sau printr-o „*conducere politică din umbră*”, care acționează clandestin din teritoriul ocupat ([Fiala 2020](#), 5-6).

În situația cea mai probabilă în care instituțiile conducerii politice legitime funcționează din afara zonei ocupate (de pe teritoriul național sau din exil), termenul de „*conducere politică din umbră*” desemnează doar elementul teritorial, dislocat în zona ocupată, care desfășoară activitatea în mod clandestin și care coordonează rezistența. Totodată, acest element funcționează în cadrul ADC, primește direcționări de la instituțiile care asigură guvernarea propriu-zisă și constituie nucleul de leadership, totodată expresia existenței statului în teritoriul ocupat.

Pe de altă parte, elementul subteran reprezintă componenta rezistenței cu cele mai multe și mai variate responsabilități în cadrul rezistenței, printre care asigurarea leadershipului ADC și executarea acțiunilor în zone inaccesibile AdF.

UG există și funcționează clandestin, având la bază lideri care, prin flexibilitate și viziune, sunt în măsură să asigure ajustarea oportună a acțiunilor, organizarea și C2. Comanda UG este una centralizată și execuția preponderent descentralizată, fapt ce asigură atât coordonarea eficientă a elementelor acționale, cât și securitatea acțiunilor. Este deosebit de important ca, cel puțin elementele esențiale ale UG să fie organizate și să funcționeze din timp de pace.

Responsabilitățile cheie ale UG (Fiala 2020, 20) cuprind:

- *recrutarea membrilor* – această sarcină este esențială și presupune identificarea, verificarea, contactarea și asimilarea personalului necesar pentru varietatea responsabilităților rezistenței;
- *asigurarea sprijinului de informații* – această funcție este considerată direct responsabilă pentru succesul sau eșecul rezistenței și cuprinde activitățile de planificare/direcționare, culegere, analiză și diseminare a trei tipuri de informații: militare, necesare executării sabotajului și de natură politică;
- *asigurarea finanțării* – elementul subteran este responsabil de asigurarea și gestionarea resurselor financiare pentru întreaga rezistență. Deosebit de important este sprijinul financiar, pus la dispoziție de autoritățile legitime (de exemplu, de cele aflate în exil), cel acordat de actorii nestatali și cel venit din partea altor state;
- *asigurarea sprijinului logistic* – această funcție este planificată și supervizată de elementul UG, însă execuția aparține AUX. Aceasta cuprinde totalitatea activităților de procurare, stocare și distribuire a bunurilor și proviziilor, serviciile de mentenanță, serviciile medicale și serviciile de transport. O altă modalitate care poate fi luată în considerare în cadrul pregătirii teritoriului național pentru apărare este constituirea din timp de pace a unor depozite secrete de tip ”cache” (termen din limba engleză), care să poată fi utilizate de către rezistență, în cazul unei ocupații;
- *instruirea membrilor ADC pe timpul ocupației* – UG este principalul responsabil pentru instruirea tuturor membrilor ADC;
- *comunicațiile* – sunt vitale pentru asigurarea succesului acțiunilor rezistenței și pentru integrarea eficientă a acestora în efortul CD. Elementul subteran are în responsabilitate asigurarea fluxului informațional atât din interiorul ADC, cât și dintre ADC și exterior;
- *securitatea* – reprezintă un element esențial în asigurarea funcționalității și supraviețuirii elementului subteran și, implicit, a ADC. Este, în principal, responsabilitatea UG, însă contribuie semnificativ și elementul auxiliar (de exemplu, prin avertizare timpurie). În general, UG trebuie să fie integrat în societatea civilă, urmând principiul: „cu cât reușești să te porți ca un cetățean de rând, cu atât vei deveni mai puțin suspect” (US Army Institute for Military Assistance 1978, 69).

Pe lângă responsabilitățile cheie dezvoltate anterior, UG este principalul element al ADC care planifică și execută operații informaționale în spațiul ocupat și care este în măsură să execute acte de sabotaj și de subversiune.

AdF constituie elementul ADC care are în responsabilitate executarea acțiunilor militare cu caracter kinetic sau letal, în conformitate cu direcționarea primită de la UG. Termenul de „forță adaptată” este preferat în locul termenului „gherilă”, des utilizat în literatura de specialitate, întrucât acesta din urmă nu presupune neapărat ca aceste structuri să fie organizate și controlate de conducerea legitimă, cum este în cazul ADC. AdF reprezintă o combinație de structuri militare tradiționale și elemente ale societății și poate include: personal și structuri militare, rezerviști, structuri de apărare teritorială și voluntari. De regulă, AdF are o dimensiune mai mică decât celelalte elemente ale ADC.

Spre deosebire de forțele armate tradiționale, AdF este organizată pe elemente acționale de mici dimensiuni, înarmate, în principal, cu armament ușor de infanterie. Printre tehnicile cele mai utilizate, se numără raidurile, ambuscadele și sabotajul. Scopul acțiunilor AdF este, în principal, de a interzice libertatea de mișcare a inamicului și de a-i afecta capacitatea de luptă (Fiala 2020, 27).

Structurile din cadrul AdF sunt organizate, în general, pe celule (pot cuprinde de la câțiva membri până la câteva zeci de membri), sunt distribuite geografic (de exemplu, în zona unei localități rurale pot funcționa una sau mai multe celule). AdF are, în general, o dezvoltare pe verticală redusă, celulele putând fi subordonate direct comandamentelor regionale sau zonale ori unor celule de leadership ale UG (Fiala 2020, 26-27).

Recrutarea AdF trebuie să fie inițiată încă din timp de pace, cel puțin la nivelul leadershipului. Având deja o pregătire militară și fiind verificați și validați, membrii EAT constituie o bază de recrutare extrem de importantă. În acest context, menținerea pe teritoriul ocupat a unui număr limitat de membri pregătiți poate facilita constituirea și activarea celulelor AdF în fazele inițiale ale rezistenței.

AUX nu reprezintă o organizație în sine, nu are o structură propriu-zisă și nici un leadership propriu. Reprezintă acea parte a societății care execută sarcini în sprijinul rezistenței, la cererea și sub coordonarea UG sau AdF. AUX este format din membri ai societății care participă la activitățile rezistenței doar ocazional, punctual, îndeplinind sarcini cu un grad ridicat de specificitate. Membrii elementului auxiliar nu cunosc activitățile rezistenței decât în părțile care îi privesc și doar atât cât este necesar pentru îndeplinirea sarcinilor atribuite. Principalele activități în care este implicat AUX sunt: procurarea și distribuirea bunurilor și proviziilor; fabricarea materialelor speciale; asigurarea securității prin avertizare timpurie; culegerea de informații; sprijinul activității de recrutare; asigurarea de comunicații; distribuirea de materiale media; administrarea facilităților rezistenței; activități logistice și servicii de transport (Fiala 2020, 27).

Componenta publică a ADC este extensia, imaginea și partea publică a conducerii politice legitime în teritoriul ocupat. Poate fi constituită dintr-o singură personalitate publică sau dintr-o structură mai complexă. În funcție de situație sau de gradul de toleranță al inamicului, componenta publică poate negocia direct cu acesta, poate lua forma unui partid politic de opoziție sau poate acționa clandestin.

Un model util în crearea și folosirea ADC poate fi modelul rezistenței naționale (în limba engleză *National Resistance Model – NRM*) care cuprinde șase faze:

- *pregătirea* – cuprinde activități precum: determinarea fezabilității și necesității rezistenței, realizarea cadrului legal, stabilirea responsabilităților și relațiilor interinstituționale și pregătirea populației prin narative specifice. Deosebit de importantă în această fază este realizarea pârgurilor și instrumentelor necesare pentru recrutarea, instruirea și activarea membrilor;
- *dezvoltarea capabilităților* – în această fază sunt dezvoltate infrastructura necesară, rețelele și capabilitățile ADC. Efortul inițial este orientat spre dezvoltarea elementelor care asigură supraviețuirea, controlul și dezvoltarea ulterioară a rezistenței. La sfârșitul acestei faze, elementele ADC sunt sincronizate și sunt în măsură să execute acțiuni violente și nonviolente împotriva unei forțe de ocupație sau a unui agresor;
- *angajarea* – presupune activarea comandamentelor zonale și angajarea inamicului, crescând treptat presiunea asupra acestuia și preluând controlul unor zone ocupate;
- *consolidarea* – se exploatează succesul anterior și împreună cu forțele convenționale, se creează condițiile pentru respingerea inamicului și eliberarea teritoriului național;
- *eliberarea* – prin succesul din fazele anterioare, marea parte a societății este mobilizată în sprijinul ADC prin activități nonviolente. La acest moment, AdF își reconfigurează dispozitivul acțional prin masarea forțelor în elemente de dimensiuni mai mari și execută acțiuni de mare anvergură, integrate în efortul operației de eliberare (executată, de exemplu, cu sprijinul structurilor militare aliate). Ulterior, are loc realizarea legăturii (*link-up*) cu forțele convenționale;
- *tranziția* – presupune transferul autorității către structurile responsabile din sistemul național de apărare, securitate și ordine publică și revenirea la stadiul anterior ocupației ([US SOCEUR 2022, 22](#)).

În concluzie, literatura de specialitate privind rezistența națională analizează modelele existente prin prisma doctrinelor americane de război neconvențional. Deși doctrina americană detaliază componentele și procesele interne ale unei rezistențe, aceasta se concentrează, în special, pe sprijinirea elementelor societății unui stat străin, în efortul de a înlocui conducerea politică legitimă. În schimb, modelele europene urmăresc descurajarea agresorului și asigurarea supraviețuirii statului. Aceste diferențe impun adaptarea priorităților, infrastructurii și procedurilor de operare ale rezistenței, astfel încât aceasta să fie integrată eficient în efortul național de apărare.

3. Analiză aplicativă privind organizarea pe teritoriul național al României a componentei de apărare asimetrică

Acest capitol are un caracter preponderent analitic și cuprinde o explorare conceptuală a modului în care ADC ar putea fi implementată la nivel național, în conformitate cu fundamentele teoretice, prezentate în capitolele anterioare, precum și cu particularitățile și specificul național al României. Analiza utilizează un scenariu simplificat, construit exclusiv pe baza unor informații din surse deschise, cu rol ilustrativ pentru evaluarea aplicabilității modelului teoretic, fără a reprezenta elemente ale unor planuri operaționale reale. În cadrul acestui demers analitic, se urmărește formularea unui răspuns la două întrebări principale:

- „Cum poate fi organizată optim și eficient ADC la nivelul României?”
- „Cum poate fi realizată recrutarea și instruirea membrilor ADC pe timp de pace?”

Din perspectiva metodologiei de cercetare, lucrarea utilizează o abordare calitativă, principalele instrumente și tehnici fiind: vigneta, modelarea conceptuală, experimentul și observația. Vigneta a fost aleasă deoarece permite construirea unui cadru analitic controlat și stabilirea unor parametri și detalii specifice, facilitând analiza unor situații punctuale, fără a fi necesară elaborarea unor scenarii complexe ([NATO Science and Technology Organisation 2015](#), 2-10). În cadrul demersului analitic, vigneta este utilizată pentru evaluarea modului în care conceptele teoretice discutate anterior pot fi adaptate la nivel național. Modelarea conceptuală este folosită pentru reprezentarea relațiilor dintre principalele componente ale sistemului de rezistență și pentru identificarea unor posibile structuri organizaționale. Observația permite interpretarea rezultatelor obținute, în raport cu literatura de specialitate și cu exemplele existente în statele care utilizează modele similare de apărare. Experimentul are un caracter exploratoriu și constă în testarea conceptuală a modelului propus prin aplicarea acestuia în cadrul scenariului analizat, în scopul evaluării funcționării relațiilor dintre componentele sistemului de rezistență.

Cadrul general al analizei este definit prin următoarele elemente:

- *contextul de securitate* este definit printr-un scenariu analitic, inspirat din evoluțiile recente ale mediului de securitate din regiunea Mării Negre;
- *zona-țintă* pentru organizarea rezistenței este regiunea Dobrogea;
- *orizontul temporal* este de trei ani, interval în care structurile de rezistență trebuie să devină capabile să se autogestioneze, să contribuie la respingerea unei agresiuni sau să sprijine eliberarea teritoriului ocupat;
- *în ceea ce privește populația civilă*, se consideră că este caracterizată de un nivel mediu de atașament față de valorile naționale/patriotism și de o disponibilitate moderată de participare la apărarea teritoriului național, populația fiind mai degrabă înclinată să părăsească zona de conflict. La nivelul zonei-țintă, se estimează existența unui număr de aproximativ 100.000 de bărbați care au stagiul militar efectuat, repartizați relativ uniform în cadrul unităților administrativ-teritoriale;

- *cadrul legislativ național* în vigoare nu este considerat un factor limitativ, decidentul politic manifestând deschidere pentru adaptarea acestuia în funcție de necesități.

Principalele elemente rezultate din analiza mediului operațional (PMESII-PT):

- ***Politic:*** existența unui număr mare de unități administrativ-teritoriale de tip comună și oraș permite o dispersare echilibrată a elementelor ADC. Dimensiunea municipiului Constanța, existența unui aparat administrativ dezvoltat și a numeroase facilități logistice recomandă această concentrare urbană drept opțiune principală pentru funcționarea unui comandament regional al rezistenței.
- ***Militar (semifictiv):*** în zona-țintă sunt dislocate structuri militare aparținând tuturor categoriilor de forțe, între care o brigadă de infanterie mecanizată, un regiment de infanterie marină, forțe ale flotei maritime, elemente ale flotilei fluviale și două baze aeriene. De asemenea, în zonă sunt dislocate trei batalioane EAT, încadrate cu rezerviști și voluntari, al căror personal a parcurs instruirea necesară pentru stăpânirea tehnicilor, tacticilor și procedurilor de bază.
- ***Economic:*** economia diversificată a regiunii poate asigura resursele necesare funcționării unei rezistențe. Totodată, având în vedere că, în timpul unui conflict sau al unei ocupații, sectorul serviciilor este deosebit de afectat, iar ponderea populației active în acest domeniu este ridicată, se poate estima un nivel semnificativ de sprijin popular pentru rezistență.
- ***Social:*** configurația etnică reprezintă un element relevant, populația de etnie română depășind 90%, celelalte etnii semnificative fiind cea turcă și cea tătară. Acest procent se menține și în ceea ce privește religia ortodoxă. Repartiția pe genuri și categorii de vârstă este relativ echilibrată. Nivelul de educație este mai ridicat în zonele urbane, scăzut în zona centrală și de nord-est și mediu în nord și în vest. Această configurație îngreunează justificarea unei eventuale ocupații și facilitează funcționarea clandestină a rezistenței.
- ***Informații:*** în cazul degradării sau întreruperii rețelelor de comunicații mobile și a accesului la internet, efortul de informare a populației va trebui redirecționat către mijloace tipărite și emisii radio, realizate din afara zonei-țintă. Pentru menținerea fluxului informațional intern și extern al ADC, sunt necesare soluții alternative de comunicații.
- ***Infrastructură:*** infrastructura rutieră, maritimă și fluvială sprijină funcționarea rezistenței prin asigurarea mobilității personalului și bunurilor în interiorul zonei, însă limitează fluxurile de personal și materiale dinspre și către exterior. Soluțiile pot fi identificate prin dezvoltarea capacităților AUX în localitățile din luncile Dunării și prin utilizarea ambarcațiunilor de mici dimensiuni.
- ***Geografic:*** Dobrogea reprezintă o zonă geografică distinctă, delimitată de apă pe trei laturi. Relieful este predominant de deal și podiș (100–300 m) în zona centrală și sudică, cu lunci de-a lungul Dunării, zone deltaice în nord-est și litoral lagunar în est. Rețeaua hidrografică include fluviul Dunărea, cu brațele și delta sa, lacurile lagunare și canalul Dunăre–Marea Neagră. Relieful accesibil a permis dezvoltarea unei bune infrastructuri rutiere și o distribuție relativ

uniformă a localităților (peste 75% din suprafață), densitatea fiind minimă în nord-est și maximă în sud-est.

- *Timp*: factorul timp reprezintă o constrângere semnificativă, impunând crearea și organizarea cu prioritate a elementelor esențiale ale ADC, urmând ca dezvoltarea acestora să fie realizată progresiv, la apariția unei crize sau pe timpul ocupației.

În ceea ce privește organizarea și dezvoltarea ADC, acestea se vor realiza în primele două faze ale NRM, așa după cum reiese din cadrul teoretic, prezentat în secțiunea 2. Prima fază este preponderent responsabilitatea factorului politic și va fi tratată la nivel general.

a) Faza I – Pregătirea – aproximativ 12 luni

Durata estimată și activitățile aferente acestei faze rezultă din adaptarea modelului NRM, prezentat anterior la specificul scenariului analizat. Principalele activități sunt detaliate în Tabelul nr. 1.

TABEL nr. 1. Principalele activități aferente fazei de pregătire

Nr. crt.	Sarcină	Acțiune	Finalitate
1.	Stabilirea fezabilității de constituire a unei rezistențe	Studiul fezabilității, identificarea implicațiilor și calculul resurselor necesare	Confirmarea premisei conform căreia înființarea ADC este necesară, oportună și realizabilă
2.	Stabilirea structurilor responsabile	Dezbateri și negocieri la nivel politic și interinstituțional	MapN, desemnată structură responsabilă; înființare structuri specializate; stabilire responsabilități
3.	Crearea cadrului legal	Modificarea legislației și reglementărilor în vigoare	Cadrul legal permite crearea și funcționarea rezistenței
4.	Pregătirea populației	Crearea și livrarea de narrative, informări etc.	Populația înțelege și este de acord cu implicarea în efortul de apărare națională

Odată ce sunt stabilite cerințele, structurile responsabile, cadrul legal și odată obținut sprijinul populației, poate începe dezvoltarea propriu-zisă a ADC.

b) Faza a II-a – Dezvoltarea capacităților – aproximativ 24 luni

Principalele structuri și relații de C2 ale ADC sunt constituite din următoarele elemente:

- **UG** – cuprinde *Comandamente Regionale ale Rezistenței* (CRR), care înglobează și elemente ale „conducerii politice din umbră”, *Comandamente Zonale ale Rezistenței* (CZR), celule de leadership de nivel local și celule specializate;
- **AUX** – format din celule AUX care asigură sprijinul pe diferite domenii pentru toate elementele ADC;
- **AdF** – element specializat în acțiuni cu caracter violent, organizat pe celule;
- **componenta publică** – reprezintă elementul care asigură reprezentarea publică a rezistenței în societate și în raport cu inamicul.

Extrapolând la nivel național concluziile analizei PMESII-PT realizate anterior, se consideră oportună organizarea rezistenței pe regiuni, fiecare regiune cuprinzând, în general, între două și cinci unități administrativ-teritoriale de tip județ, fiind condusă de un CRR, care subordonează mai multe CZR. Fiecare CRR este capabil să îndeplinească funcțiile specifice unei „conduceri politice din umbră” sau, după caz, să integreze și să asigure funcționarea elementelor acestuia, în funcție de evoluția situației operaționale.

Raportând organizarea propusă la zona-țintă a studiului, exercitarea comenzii și controlului se va realiza prin intermediul CRR Dobrogea, având ca locație principală municipiul Constanța. Pe baza analizei factorilor geografici, a distribuției localităților și a necesităților de comandă și control ale rezistenței, Dobrogea a fost împărțită în zece zone distincte (Figura 4).

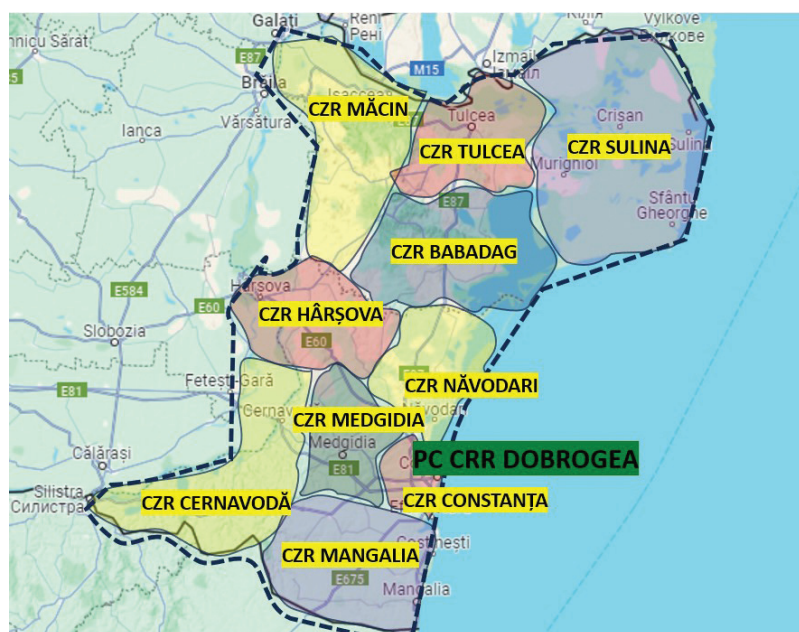

Figura 4 Ariile de responsabilitate ale CZR-urilor în cadrul CRR Dobrogea
Sursa: realizare proprie pe baza analizei factorilor geografici și administrativi ai regiunii Dobrogea, utilizând exclusiv informații din surse deschise.

Fiecare dintre cele zece CZR este în măsură ca, prin folosirea eficientă a forțelor și resurselor disponibile, să îndeplinească sarcinile atribuite de CRR Dobrogea. În Figura 5 este redată o reprezentare grafică generică a organizării și relațiilor C2 ale rezistenței. La nivel regional, structurile CRR, conducerea politică „din umbră” și componenta publică se află într-o relație de interdependență, asigurând funcțiile de leadership ale întregii ADC, coordonează legătura cu actori statali și nonstatali, mențin contactul cu autoritățile naționale aflate în afara zonei ocupate, precum și cu activitățile de comunicare strategică și de reprezentare publică.

Analizând dimensiunea medie a localităților rurale de aproximativ 3.000 de locuitori, precum și distribuția acestora în zona țintă, se estimează că, în cadrul fiecărei localități, pot funcționa optim între una și trei celule de dimensiuni reduse, fiecare cuprinzând câteva zeci de membri.

Repartizarea pe elemente se va realiza astfel:

- 20% în cadrul UG – 4.000 de membri;
- 15% în cadrul AdF – 3.000 de membri;
- 65% în cadrul AUX – 13.000 de membri.

Având în vedere caracterul imprevizibil al situației, se recomandă aplicarea unei marje de siguranță de cel puțin 30%. Totodată, cifrele menționate reprezintă dimensiunile maxime ale rezistenței, fără a implica recrutarea sau apartenența simultană a tuturor membrilor. În timp de pace, accentul va fi pus pe recrutarea liderilor, specialiștilor și personalului cheie, pentru dezvoltarea, antrenarea, perfecționarea și validarea proceselor și funcționalității rețelelor de rezistență.

Corelând recomandările ROC cu analiza anterioară, baza de selecție este conturată astfel:

- **UG:** rezerviști, membrii EAT, lideri informali – cei mai mulți dintre aceștia trebuie identificați, verificați și confirmați (stabilirea contactului și confirmarea intenției de a sprijini rezistența) încă din timp de pace. Parte din aceștia vor fi implicați în organizarea și dezvoltarea infrastructurii și în instruirea și recrutarea membrilor.
- **AUX:** orice cetățean care poate sprijini rezistența – deoarece sarcinile acestei componente sunt simple și punctuale, membrii nu necesită un proces complex de verificare și instruire. Cei mai mulți dintre aceștia pot fi recrutați în timpul crizei sau chiar pe timpul ocupației, în funcție de necesități.
- **AdF:** cetățeni cu pregătire militară sau care își exprimă disponibilitatea de a participa la instruire – EAT reprezintă un instrument esențial pentru identificarea, verificarea și instruirea membrilor AdF. Activarea celulelor AdF și instruirea comună, din considerente de securitate, sunt recomandate să se realizeze cel mai devreme în timpul crizei. Cu toate acestea, personalul-cheie trebuie identificat, verificat, confirmat și instruit, pe cât posibil, din timp de pace.

Procesul de recrutare și instruire a membrilor AdF, atât în timp de pace, cât și în perioada de criză, este complex și dificil, în special din cauza nevoii de asigurare a securității operaționale. Instruirea trebuie realizată în locații și condiții diferite de cele în care membrii își vor desfășura activitatea, iar majoritatea membrilor nu trebuie să cunoască detalii exacte despre locul și rolul lor în rețea. De exemplu, unui rezervist pregătit să ocupe o poziție într-un batalion de infanterie i se poate solicita să rămână pe teritoriul estimat a fi ocupat pentru a îndeplini sarcini care îi vor fi comunicate ulterior.

Concluzii

Deși inspirate din literatura de specialitate americană privind războiul neconvențional, ROC și CDH pot constitui baza dezvoltării unei apărări consolidate eficiente. Concomitent cu dezvoltarea și adaptarea la nivel național a acestor modele teoretice, este necesară crearea unui cadru normativ solid, asumat și dinamic.

Pentru a răspunde la întrebarea „Cum poate fi organizată optim și eficient ADC la nivelul României?”, pe baza analizei factorilor de mediu, am elaborat un model de organizare, aplicat zonei Dobrogei, care poate fi extrapolat la nivelul întregului teritoriu național sau chiar în alte state din zona Mării Negre. Implementarea acestui model implică crearea unui cadru legal care să susțină funcționarea unor structuri specializate, la nivel central și regional, responsabile de coordonarea întregului proces de organizare a rezistenței. Organizarea ADC pe mai multe niveluri de C2 presupune: comandamente regionale care acoperă, în general, două la cinci județe și subordonează șase la douăsprezece comandamente zonale, amplasate, de regulă, în zone urbane și responsabile pentru ariile adiacente. Pentru eficiență, ADC trebuie organizat neapărat din timp de pace, în special din perspectiva infrastructurii rețelelor, proceselor și încadrării cu membri-cheie.

Răspunsul la întrebarea „Cum poate fi realizată recrutarea și instruirea membrilor ADC pe timp de pace?” articulează nevoia înființării structurilor de tip EAT, care să permită stabilirea contactului, verificarea și instruirea într-un cadru adecvat a potențialilor membri ai rezistenței. O astfel de abordare ar crește considerabil baza de selecție pentru ADC, ar sprijini rezolvarea problemei privind scăderea continuă a numărului de cetățeni cu pregătire militară sau de securitate și ar contribui la dezvoltarea rezilienței individuale și naționale.

În considerarea analizei și a concluziilor de mai sus, în eventualitatea intenției organizării unei rezistențe la nivel național, pot fi formulate următoarele propuneri:

- să se realizeze un studiu detaliat privind percepția populației asupra organizării unei rezistențe la nivel național. În cazul unui rezultat nesatisfăcător, este critică desfășurarea cu succes a unor ample campanii de promovare a valorilor naționale și de dezvoltare a culturii de securitate, a responsabilității și patriotismului;
- să se înființeze un număr cât mai mare de structuri EAT la nivel teritorial atât pentru a compensa efectele reducerii sau îmbătrânirii rezerviștilor, cât și pentru a constitui principalul mecanism de recrutare și instruire a membrilor rezistenței;
- pe baza unor analize și testări exhaustive, să se înființeze structuri dedicate organizării, dezvoltării și conducerii rezistenței atât la nivel central, cât și în teritoriu, care să integreze și să coordoneze eforturile instituțiilor cu responsabilități în apărare, ordine publică și siguranță națională.

Referințe

Barno, David și Nora Bensahel. 2023. ”The Future of Resistance Warfare.” <https://warontherocks.com/2023/04/the-future-of-resistance-warfare/>.

Consiliul de Stat. 1968. „Decret nr. 765 din 4 septembrie 1968 privind constituirea, organizarea și funcționarea gărzilor patriotice.” <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/46433>.

- Dexonline.** 2026. „Rezistența.” <https://dexonline.ro/definitie/rezistenta>.
- Fiala, O.** 2020. *Resistance Operating Concept*. MacDill Air Force Base, FL: The JSOU Press.
- Guvernul României.** 2026. „Pagina oficială a Guvernului României.” <https://www.gov.ro/ro/guvernul>.
- Kilcullen, D.** 2010. *Counterinsurgency*. Oxford: Oxford University Press.
- Mälksoo, Maria.** 2024. „Societal Defence and the War in Ukraine.” *Journal of Strategic Studies* 1-18.
- NATO.** 2024. *Resilience and Civil Preparedness: Allied Approaches to Societal Security*. Brussels: NATO.
- NATO Science and Technology Organisation.** 2015. *TR-MSG-086-Part-II Guideline on Scenario Development for (Distributed) Simulation Environments*.
- NATO Special Operations Headquarters.** 2020. *Comprehensive Defence Handbook Vol.1, Ed. A, Vers 1*. Bruxelles.
- OECD.** 2024. „Building Resilient Societies: Policy Perspectives.” Paris: OECD Publishing.
- Paul, Christopher, Todd C. Helmus și Russell W. Glenn.** 2023. *Resistance and Irregular Warfare in Modern Conflicts*. Santa Monica, CA: RAND Corporation.
- Szenes, Zoltán.** 2024. „Societal Resilience and National Defence in the 21st Century.” *Defence Studies* 24 (1): 1-18.
- U.S. Department of Defense.** 2024. „Joint Publication 3-05: Special Operations.” Washington, DC: U.S. Department of Defense.
- US Army Institute for Military Assistance.** 1978. *ST 31-202: The Underground*. Fort Bragg, NC, SUA.
- US SOCEUR.** 2022. *Resistance Operational Guidance*. Stuttgart.
- Wither, James K.** 2020. „Back to the Future? Nordic Total Defence Concepts.” *Defense & Security Analysis* 36 (1): 61-81.
- Wrangle, Joakim.** 2024. „Resilience through Total Defence: Towards a Shared Security Culture in the Nordic-Baltic Region.” *European Journal of International Security* 9 (1): 1-20.

DECLARAȚIE PRIVIND CONFLICTUL DE INTERESE

Autorul declară că nu există potențiale conflicte de interese cu privire la cercetarea, paternitatea și/sau publicarea acestui articol.

DECLARAȚIE PRIVIND DISPONIBILITATEA DATELOR

Articolul nu utilizează seturi de date primare care să necesite arhivare publică.

DECLARAȚIE PRIVIND UTILIZAREA IA

Autorul declară că a utilizat instrumente de inteligență artificială exclusiv pentru sprijin tehnic în redactare și formatare, fără implicarea acestora în elaborarea conținutului științific al lucrării.